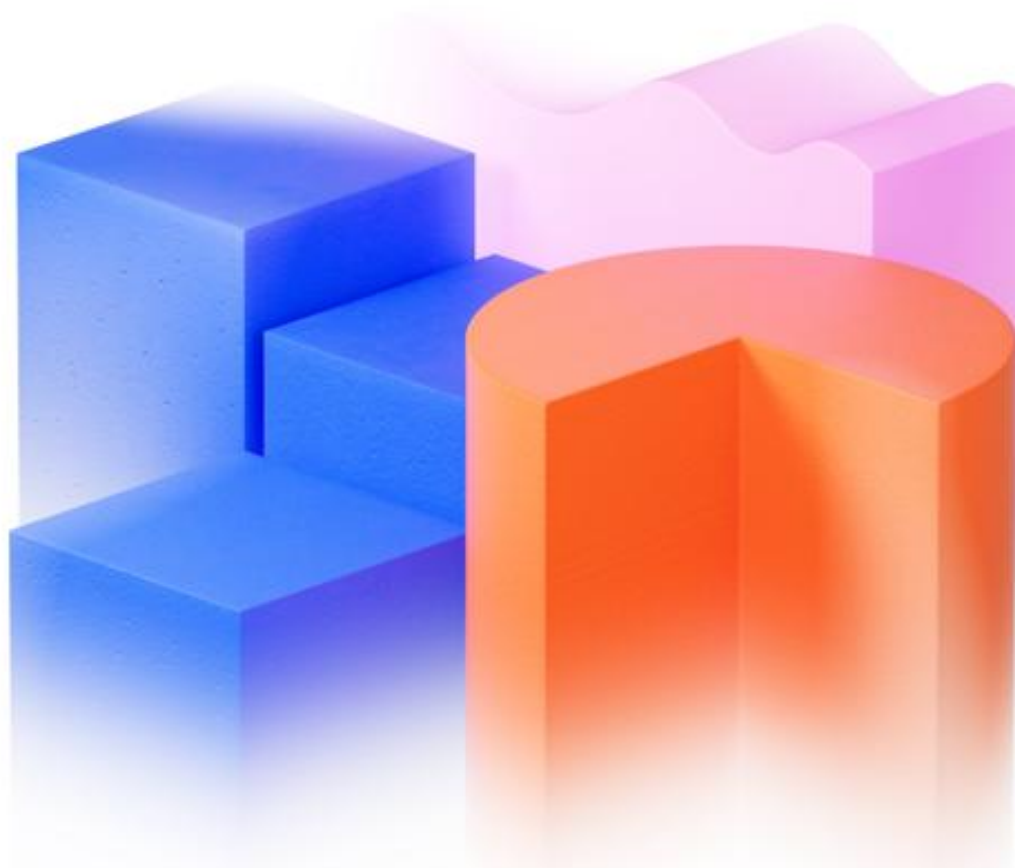

SCB:s datadrivna utveckling och AI- förmåga

Rapportering enligt regleringsbrev

SCB:s datadrivna utveckling och AI-förmåga Rapportering enligt regleringsbrev

Producent:

SCB, Statistiska centralbyrån
Dataavdelningen
701 89 Örebro
010-479 4000

Förfrågningar:

Remy Kamali
010-4794201
remy.kamali@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:

Källa: SCB, SCB:s datadrivna utveckling och AI-förmåga Rapportering enligt regleringsbrev

Förord

Denna rapport utgör redovisning av uppdraget som SCB fått i regleringsbrevet för 2026 att redovisa myndighetens förmåga att använda artificiell intelligens (AI) och annan ny teknik genom ett datadrivet arbetssätt.

Rapporten har tagits fram av utvecklingsenheten inom SCB:s dataavdelning, med hjälp av underlag och stöd från övriga delar av verksamheten.

SCB i maj 2026

Eva-Lo Ighe
Generaldirektör

Innehåll

Förord.....	2
Sammanfattning	4
Bakgrund.....	6
SCB:s datadrivna utveckling.....	7
Datadrivet arbete: innebörd och tillämpning inom SCB.....	7
Datadriven statistikproduktion, analys och styrning	8
Övergripande nulägesbild.....	9
AI och ny teknik i statistikproduktionen	11
Tillämpning, kompetens och utveckling	11
Styrning, säkerhet och ansvar i användningen av AI.....	15
Etik, säkerhet och dataskydd.....	15
Hinder, framgångsfaktorer och fortsatt utveckling	16
Referenser	19

Sammanfattning

SCB:s kärnverksamhet är att förädla data från olika källor till tillförlitlig och relevant statistik som stärker ett datadrivet samhälle och bidrar till välgrundade beslut.

För att utveckla ett datadrivet arbetssätt använder och kombinerar SCB i allt högre grad befintliga datakällor, och kompletterar endast med enkäter och intervjuer när det är nödvändigt.

SCB har en långsiktig ambition att fullt ut etablera data som en strategisk resurs i verksamheten. Målet är att modernisera statistikproduktionen, höja kvalitet och effektivitet samt skapa bättre förutsättningar för innovation, analys och användning av AI.

För att nå detta standardiseras och, där det är möjligt, automatiseras statistikproduktionen genom mer skriptbaserade arbetssätt, vilket stärker spårbarhet, säkerhet och kvalitetssäkring. Parallellt utvecklas en gemensam teknisk miljö som möjliggör mer samlad datahantering och underlättar integrering av AI.

Genom ett förstärkt arbete med metadata, standarder och kopplingar mellan register och datakällor förbättras datakvaliteten, interoperabiliteten stärks och förutsättningarna för återanvändning ökar.

SCB har stärkt AI-kompetensen genom att etablera en dedikerad grupp för maskininlärning (ML) som stödjer verksamheten med metodutveckling, samordning och kvalitetssäkring. Flera lösningar används redan, bland annat för klassificering, kvalitetskontroll och imputering, vilket minskar manuellt arbete och effektiviserar processerna.

För att använda AI ansvarsfullt har SCB tagit fram en AI-policy för både maskininlärning och generativ AI. Den bygger på principer om säker, ansvarsfull och effektiv användning och kompletteras med krav på riskanalys, dataskydd, informationssäkerhet och transparens.

Arbete pågår för att få tydligare styrning, bättre prioritering av användningsfall samt fortsatt utveckling av teknik och organisation för att skala upp AI.

SCB är fortfarande i en utvecklingsfas. Utmaningar kvarstår, bland annat äldre och fragmenterade system, behov av mer standardisering, kompetensförsörjning samt fortsatt styrning och riskhantering i takt med ny teknik och nya regelverk.

Samtidigt är grunden lagd. SCB bedömer att myndigheten tagit tydliga steg mot ett mer datadrivet arbetssätt och bättre förmåga att använda AI. Utvecklingen

sker stegvis med fokus på en modern, säker och kvalitetssäkrad statistikproduktion som möter framtidens behov.

Bakgrund

Enligt SCB:s regleringsbrev för 2026 ska SCB redovisa hur förmågan att använda artificiell intelligens (AI) och annan ny teknik utvecklas genom ett datadrivet arbetssätt, som en del av den pågående digitala omställningen i offentlig verksamhet. Resultaten från 2024 års digitaliseringsundersökning med fokus på datadriven verksamhet och AI visade att myndigheterna över lag inte arbetar tillräckligt datadrivet (Digg, 2025). Datadriven verksamhet handlar om de statliga myndigheternas förmåga att förvalta och använda data för olika typer av ändamål. SCB:s resultat som redovisas i rapporten var

- Datadriven: Ja
- Informationsindex: 91 (snitt alla 40)
- Datadriven index: 46 (snitt alla 32)
- AI index: 53 (snitt alla 29)

Redovisningen ska beskriva i vilken utsträckning verksamheten bedrivs datadrivet, vilka åtgärder som vidtagits och vilka resultat som uppnåtts, samt hur arbete med data och AI har bidragit till verksamhetsutveckling och ökad kvalitet. Vidare ska myndigheten belysa hur risker kopplade till data och AI hanteras, inklusive etiska aspekter, informationssäkerhet och icke-diskriminering. Avslutningsvis ska hinder och framgångsfaktorer i utvecklingen mot ett mer datadrivet arbetssätt redovisas.

SCB:s datadrivna utveckling

Datadrivet arbete: innebörd och tillämpning inom SCB

SCB:s verksamhet baseras på att förädla data som hämtas in via enkäter, intervjuer, administrativa register eller andra datakällor till statistik. Grundprinciper i arbetet är att det ska vara dokumenterat och transparent, så att de som använder statistiken kan bedöma om den uppfyller deras behov. SCB bidrar därmed till ett datadrivet arbete i samhället.

För att kunna fortsätta ta fram relevant statistik utvecklar SCB det egna datadrivna arbetet genom att i allt högre grad utgå ifrån befintliga datakällor (hos SCB och andra) och bara använda enkäter eller intervjuer när uppgifter inte går att få den vägen. Regeringen har beviljat anslag för den omställning det innebär att gå från separata datainsamlingar för varje undersökning till att kombinera och integrera olika datakällor (SCB, 2024:3).

Det datadrivna arbetssättet inom SCB tar sin utgångspunkt i behovet av att modernisera och effektivisera statistikproduktionen. Det innebär att data systematiskt samlas in, hanteras, analyseras och används som grund för att utveckla statistikproduktionen¹ och stärka kvaliteten i SCB:s leveranser.

Genom att utveckla hanteringen och användningen av både befintliga data och nya datakällor skapas förutsättningar för en mer sammanhållen och standardiserad produktion. Centralt i detta är att uppnå interoperabilitet mellan SCB:s register och att etablera gemensamma processer som möjliggör återanvändning av data i en effektiv, ändamålsenlig och säker statistikproduktion.

Den datadrivna verksamhetsutvecklingen omfattar hela livscykeln för data – från insamling och integration till bearbetning, analys och tillgängliggörande. Det innebär också att datahantering och dataförvaltning styrs och utvecklas som gemensamma förmågor inom SCB, med stöd av standarder, metadata och gemensamma tekniska lösningar.

En viktig del av utvecklingen är övergången till mer automatiserade och skriptbaserade arbetssätt, vilket möjliggör ökad spårbarhet, reproducerbarhet och kvalitet i produktionen. I detta sammanhang utgör användningen av artificiell intelligens (AI) och maskininlärning (ML) ett viktigt komplement, som bidrar till att effektivisera processer och hantera stora och komplexa datamängder.

¹ <https://www.scb.se/sam-forum/hem/scbs-statistikproduktionsstod-sps/>

Processdata och kvalitetsutveckling

SCB har en ambition att vidareutveckla användningen av processdata som en del i det datadrivna arbetssättet. Genom att i ökad utsträckning följa och analysera data genom hela produktionskedjan skapas bättre förutsättningar att identifiera och åtgärda kvalitetsbrister, effektivisera processer och stegvis förbättra statistikens kvalitet.

Sammanfattningsvis innebär det datadrivna arbetssättet att SCB successivt bygger upp en mer modern, flexibel och skalbar statistikproduktion. Detta skapar förutsättningar för ökad kvalitet, effektivitet och relevans i statistiken, samtidigt som det stärker SCB:s förmåga att möta förändrade behov i samhället och att samverka i ett bredare dataekosystem.

Datadriven statistikproduktion, analys och styrning

Strategisk inriktning och omvärldsutveckling

SCB:s datadrivna arbete är en förutsättning för att utveckla en modern statistikproduktion, där datahantering, teknik och arbetssätt utvecklas i samspel. En central utgångspunkt är en strukturerad och ändamålsenlig metadatahantering, som möjliggör ökad kvalitet, transparens och återanvändning av data genom hela produktionskedjan.

SCB:s strategi anger inriktningen för verksamheten och ger stöd för prioriteringar. Strategin betonar vikten av att utveckla SCB i takt med omvärlden. För att möta förändrade förväntningar och stärka SCB:s relevans finns ett behov av att successivt utveckla både roller och arbetssätt, med det datadrivna perspektivet som en sammanhållande utgångspunkt.

Produktionsprocess och effektivisering

Den tekniska utvecklingen på SCB utgör en viktig möjliggörare i detta arbete. Användning av generella IT-plattformar, AI och andra nya tekniker skapar förutsättningar för en mer effektiv och innovativ statistikproduktion.

Produktionsprocesserna utvecklas stegvis genom ökad automatisering, standardisering och integration av data från olika källor. Detta bidrar till en mer effektiv produktion, samtidigt som kvaliteten i statistiken stärks och uppgiftslämnarbördan kan minska.

Målbild och realisering

Som stöd för utvecklingen har en målbild för SCB:s bearbetning och analys tagits fram som tydliggör den långsiktiga inriktningen för verksamheten och konkretiserar hur strategin ska omsättas i praktiken. En central del i målbilden är att i stort sett all bearbetning och analys ska ske skriptbaserat, snarare än gränssnittsbaserat i produktspecifika lösningar. Detta skapar förutsättningar för en mer effektiv, reproducerbar och kvalitetssäkrad statistikproduktion som uppfyller relevanta krav på informations säkerhet, såsom åtkomst- och behörighetsstyrning, spårbarhet och reproducerbarhet.

För att möjliggöra denna omställning utvecklar SCB en gemensam teknisk utvecklings- och produktionsmiljö. Plattformen ska möjliggöra statistisk

bearbetning och analys i samverkan (SCB, 2024:3). Denna miljö utgör en central förutsättning för ett datadrivet arbetssätt och ska stödja såväl statistikproduktion som utveckling och användning av maskininlärningsmodeller samt annat innovativt utvecklingsarbete.

Utvecklingen av den gemensamma miljön omfattar därmed både tekniska och verksamhetsmässiga aspekter och möjliggör ett mer enhetligt arbetssätt för utveckling av skript, produktionsflöden och analys. Den utgör samtidigt en viktig plattform för att skala upp användningen av AI och maskininläring i statistikproduktionen.

Internationell samverkan

SCB deltar aktivt i internationella samarbeten och följer utvecklingen på den internationella arenan. Samverkan sker bland annat med andra statistikmyndigheter inom det europeiska statistiksystemet (ESS), där gemensamma metoder, standarder och utvecklingsinitiativ tas fram.

Vidare beaktas arbete och rekommendationer från internationella organisationer såsom FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE). Detta bidrar till att säkerställa att SCB:s utveckling är i linje med internationell praxis och stärker förutsättningarna för jämförbar och relevant statistik.

Informationssäkerhet och tillit

En betryggande IT- och informationssäkerhet är en grundläggande förutsättning för en datadriven statistikproduktion. Dessa aspekter integreras i utvecklingsarbetet för att säkerställa att data hanteras på ett säkert, ansvarsfullt och tillförlitligt sätt.

Övergripande nulägesbild

Mognadsgrad och pågående utveckling

Vår erfarenhet är att det tar tid att etablera ett datadrivet arbetssätt där data kan fungera som en gemensam resurs för hela organisationen. Det ställer krav på datastyrning och kan implementeras successivt. Det finns en ökad medvetenhet om vikten av en sammanhållen och modern datahantering, och flera initiativ har påbörjats för att stärka såväl statistikproduktion som dataförvaltning (SCB, 2025:3).

Utmaningar och hinder

Nuläget innebär utmaningar som bland annat hänger ihop med en fragmenterad systemmiljö, olika förutsättningar och arbetssätt inom organisationen samt behov av mer gemensam standardisering.

Frågan om standardiserad datahantering är väletablerad och omfattande arbete har redan bedrivits inom SCB, bland annat avseende samordnade register, standardiserade variabler och gemensamma värdemängder. Standardisering utgör en grundförutsättning för automatisering och bedöms därför vara ett prioriterat område. Utredningen *SCB:s roll för större samhällsnytta – delrapport 2* (SCB, 2026) behandlar dessa frågor mer ingående och presenterar konkreta rekommendationer inom området.

Kompetens och kapacitet inom data, analys och digitalisering är också viktiga för den fortsatta utvecklingen.

Fortsatt utvecklingsbehov

Det finns ett tydligt behov av att stärka samverkan, både internt och med andra aktörer i det offentliga och privata dataekosystemet. En ökad samordning och datadelning, i samklang med internationella standarder och samarbeten, bedöms vara central för att kunna realisera potentialen i ett datadrivet arbetssätt.

Det fortsatta arbetet kräver dock långsiktiga insatser, prioriteringar och fortsatt utveckling av kompetens, teknik och gemensamma arbetssätt (SCB, 2026).

AI och ny teknik i statistikproduktionen

Tillämpning, kompetens och utveckling

SCB arbetar successivt med att stärka förmågan att använda AI och annan ny teknik som en integrerad del av det datadrivna arbetssättet. Utvecklingen sker stegvis och med utgångspunkt i verksamhetens behov, med särskilt fokus på att modernisera och effektivisera statistikproduktionen. AI, och i synnerhet maskininlärning (ML), används där det bedöms kunna bidra till ökad kvalitet, effektivitet och robusthet i produktionen. SCB redogjorde för AI-arbetet i uppdrag enligt regleringsbrev 2025 (SCB, 2025:2).

För att skapa förutsättningar för en strukturerad utveckling har vi successivt byggt upp kompetens inom maskininlärning. Som en del i detta arbete etablerades för några år sedan en särskild grupp för ML med bred och varierad kompetens inom bland annat statistisk metod, dataanalys, programmering och verksamhetskunskap.

Gruppen för ML har primärt arbetat med att driva och samordna arbetet med maskininlärning i statistikproduktionen. Detta omfattar både arbete med egen utveckling av tillämpningar samt stöd till utveckling av tillämpningar i andra delar av organisationen. Gruppen har också haft ett mer strukturellt ansvar för att utveckla gemensamma arbetssätt, metoder och processer. Gruppen fungerar som en intern fokuspunkt och stödjer övriga delar av statistikverksamheten vid utveckling och införande av ML-baserade lösningar, med särskilt fokus på att möjliggöra en mer effektiv och automatiserad produktion.

Ett viktigt uppdrag för gruppen är att successivt utveckla och etablera processer för hur maskininlärning implementeras i statistikproduktionen. Syftet är att säkerställa ett mer enhetligt och kvalitetssäkrat arbetssätt när ML används, samt att skapa förutsättningar för återanvändning av metoder och lösningar.

Arbetet med AI och maskininlärning styrs av en myndighetsövergripande AI-policy som anger ramarna för användningen (SCB, 2025:4). Policyn tydliggör att AI ska användas som ett verktyg för att bidra till SCB:s strategiska mål om en effektiv, innovativ och säker statistikproduktion, där SCB också har förmåga att utveckla och förvalta egna AI-modeller.

En central del i detta arbete är den etablerade ML-processen, som syftar till att säkerställa att de tillämpningar som införs i produktionen uppfyller de krav som ställs i policyn. Processen utgår från AI-policyns tre övergripande principer:

- **Ansvarsfull användning**, vilket innebär att tillämpningarna utvecklas och används med hänsyn till etiska aspekter, transparens och rättvisa.
- **Säker användning**, vilket omfattar informationssäkerhet, robusthet och skydd av data genom hela livscykeln.
- **Effektiv användning**, där fokus ligger på att skapa konkreta verksamhetsnyttor i form av ökad kvalitet, minskad manuell hantering och förbättrad grad av effektivitet.

Dessa principer utgör en grund för hur AI integreras i SCB:s verksamhet och bidrar till att säkerställa ett långsiktigt hållbart och förtroendeskapande användande.

Tillämpningar i statistikproduktionen

Vi har successivt utvecklat och implementerat ett antal ML-baserade lösningar som stödjer olika delar av statistikproduktionen. Tillämpningarna spänner över flera områden och illustrerar hur AI kan användas för att effektivisera processer, förbättra datakvalitet och minska behovet av manuella insatser.

Bland de lösningar som är i produktion kan särskilt nämnas:

- **Klassificering av standard för svensk yrkesklassificering (SSYK)² för yrkesregistret³**, där ML används för att klassificera yrkesuppgifter.
- **Imputering av yrkesuppgifter**, vilket möjliggör ett mer komplett underlag för statistik genom att saknade uppgifter kan ersättas systematiskt.
- **Klassificering av utländska utbildningar till svensk utbildningsnomenklatur (SUN)⁴**, där ML används för att effektivisera tidigare manuellt arbete.
- **Dynamisk hantering av ordningsföljd för telefonintervjuer**, som effektiviserar datainsamling och förbättrar kvaliteten i data.
- **Omkodning till SNI⁵ 2025**, där ML används för att hantera omfattande klassificeringsarbete kopplat till förändrade standarder.

Utöver dessa finns ett antal tillämpningar under utveckling, där potentialen för ytterligare effektivisering och kvalitetsförbättring är betydande. De visar på bredden i användningen av AI och hur tekniken kan integreras i olika delar av statistikproduktionen, från datainsamling till bearbetning och kvalitetssäkring.

² <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-yrkesklassificering-ssyk/>

³ <https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/register/yrkesregistret/>

⁴ <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/svensk-utbildningsnomenklatur-sun/>

⁵ <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/>

Exempel på pågående initiativ är:

- **Rättning av adresser i företagsregistret (FDB)⁶**, där ML används för imputering och kvalitetssäkring av adressdata.
- **Automatiserad klassificering** för främst individ- och hushållsundersökningar där ett brett grepp tas för att möjliggöra effektivisering.
- **Granskning av finansiella tidsserier**, med fokus på att identifiera avvikelser och förbättra kvaliteten i statistik över tid.
- **Identifiering av relationer mellan företag**, där ML används för att förbättra datakopplingar och analysmöjligheter.

Bidrag till verksamhetsutveckling och kvalitet

SCB:s tillämpningar, såsom tidigare beskrivits, omfattar flera verksamhetsområden och illustrerar hur AI och ny teknik kan användas för att effektivisera processer, höja kvaliteten och minska manuella moment. Genom ökad automatisering kan resurser på sikt potentiellt frigöras för annat arbete, såsom analys och metodutveckling. Användningen av maskininlärning kan även bidra till en förbättrad hantering av stora och komplexa datamängder, inklusive nya datatyper, vilket bör öka flexibiliteten i produktionen och stärka förmågan att möta förändrade informationsbehov.

Utmaningar och fortsatt utveckling

SCB är fortsatt i ett utvecklingskede när det gäller användning av AI. Det finns behov av att vidareutveckla gemensamma arbetssätt, stärka kompetensförsörjningen och säkerställa att tekniska lösningar kan skalas upp och integreras i befintliga produktionsmiljöer.

Samtidigt innebär användningen av AI nya krav på styrning och kontroll, särskilt vad gäller transparens, spårbarhet och riskhantering. Vi arbetar därför kontinuerligt med att utveckla metoder för att identifiera och hantera risker, samt att säkerställa att användningen av AI sker i enlighet med gällande regelverk och etiska principer.

AI och ny teknik utgör en viktig del av SCB:s datadrivna utveckling och bör ha potential att stärka en effektiv, innovativ och säker statistikproduktion. Det fortsatta arbetet inriktas på att konsolidera och vidareutveckla dessa tillämpningar i linje med SCB:s övergripande strategiska riktning.

Vidtagna åtgärder sammantaget

Sammantaget bedöms de vidtagna åtgärderna successivt stärka SCB:s förmåga att arbeta mer datadrivet och att nyttja AI i statistikproduktionen. Flera viktiga insatser har genomförts för att modernisera verksamheten, förbättra datakvaliteten och skapa förutsättningar för en mer effektiv, säker och långsiktigt hållbar statistikproduktion.

⁶ <https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/register/foretagsdatabasen-fdb/>

En tydligare strategisk riktning har etablerats där data ses som en central resurs för hela verksamheten. Övergången mot en mer skriptbaserad statistikproduktion bedöms stegvis förbättra spårbarhet, reproducerbarhet och kvalitetssäkring, samtidigt som den skapar bättre förutsättningar för ökad automatisering och en mer systematisk användning av AI.

Gemensamma tekniska plattformar, förbättrad datahantering, standardisering och metadatahantering bedöms successivt stärka infrastrukturen och skapa bättre förutsättningar för analys, återanvändning av data och maskininlärning. En dedikerad ML-grupp och en myndighetsövergripande AI-policy bidrar också till att AI-arbetet blir mer strukturerat, säkert och långsiktigt hållbart.

AI används redan idag inom flera delar av statistikproduktionen och bedöms bidra till minskat manuellt arbete, förbättrad datakvalitet och ett mer effektivt resursutnyttjande. Samtidigt visar genomförd mognadsanalys att det fortfarande finns behov av tydligare styrning, bättre prioriteringar och fortsatt utveckling av teknik, arbetssätt och kompetens.

De vidtagna åtgärderna som beskrivs ovan ska inte ses som uttömmande, utan utgör ett urval av pågående initiativ. SCB bedriver ett omfattande och successivt utvecklingsarbete inom området. Den samlade bedömningen är att en viktig grund har lagts, men att fortsatt utveckling och integrering i den ordinarie verksamheten blir avgörande för att på sikt fullt ut kunna realisera nyttan av arbetet.

Styrning, säkerhet och ansvar i användningen av AI

Etik, säkerhet och dataskydd

SCB:s arbete med data och AI utgår från ett datadrivet arbetssätt där effektivitet och innovation balanseras med höga krav på ansvar, säkerhet och tillit. Användningen av data och AI ska bidra till att stärka statistikproduktionen och verksamhetens kvalitet, samtidigt som den sker i enlighet med gällande regelverk och etiska principer. Ett systematiskt arbete bedrivs därför för att säkerställa att utveckling och användning av AI sker på ett ansvarsfullt, säkert och icke-diskriminerande sätt.

Den snabba utvecklingen inom området, inte minst av generativ AI, har ytterligare aktualiserat behovet av tydlig styrning och riskmedvetenhet. Detta har lett till ett intensifierat arbete med att skapa gemensamma ramar för användning av AI, både inom statistikproduktionen och i övriga delar av verksamheten.

Vi fullföljer arbetet med att integrera etiska överväganden i hela livscykeln för data och AI-tillämpningar, från utveckling till implementering och förvaltning. Detta innebär att konsekvenser för individer och samhälle beaktas, särskilt vid användning av automatiserade metoder och maskininlärning.

Informationssäkerhet och dataskydd

Informationssäkerhet och dataskydd utgör grundläggande förutsättningar för SCB:s datadrivna arbetssätt. Hanteringen av data sker i enlighet med tillämpliga regelverk, och särskild vikt läggs vid att säkerställa sekretess, riktighet och tillgänglighet. Åtkomst- och behörighetsstyrning, spårbarhet samt säker hantering av känsliga uppgifter är centrala delar i detta arbete.

Den snabba teknikutvecklingen innebär samtidigt att risker behöver bedömas kontinuerligt och i relation till varje enskild tillämpning. SCB arbetar därför med riskbaserade analyser och konsekvensbedömningar, särskilt avseende dataskydd, för att säkerställa en trygg och kontrollerad användning av AI.

Icke-diskriminering, transparens och kvalitet

SCB arbetar aktivt för att säkerställa att användningen av data och AI inte leder till diskriminerande eller osakliga utfall. Detta innebär att särskild uppmärksamhet riktas mot datakvalitet, representativitet och modellernas påverkan på olika output.

Transparens är en grundläggande utgångspunkt i arbetet. Det innebär en strävan efter tydlighet kring när och hur AI tillämpas, vilka data som används och i vilket syfte. Vid användning av AI är dokumentation, spårbarhet och möjlighet till

granskning särskilt viktiga för att skapa förståelse och tillit till resultaten, samt för att integrera kvalitetssäkring genom hela produktionskedjan.

AI-Policyn som beskrivits tidigare har konkretiserats genom riktlinjer och rutiner som ger stöd i det praktiska arbetet, inklusive vägledning kring juridik, säkerhet och kvalitet vid användning av AI-verktyg.

Riktlinjerna har uppdaterats i april 2026 och har stärkt fokus på riskhantering som en integrerad del av styrningen. SCB arbetar med att identifiera, bedöma och hantera risker kopplade till AI inom ramen för befintliga processer, såsom ledningssystemet för informationssäkerhet och konsekvensbedömningar för dataskydd. Vid införande av nya AI-relaterade system genomförs även strukturerade bedömningar där juridik, dataskydd, säkerhet och IT-arkitektur beaktas.

Hinder, framgångsfaktorer och fortsatt utveckling

SCB:s utveckling mot ett mer datadrivet arbetssätt och en ökad användning av AI och ny teknik kan, på sikt skapa betydande möjligheter att stärka statistikproduktionen och verksamhetens relevans. Samtidigt innebär omställningen komplexa utmaningar som kräver långsiktiga prioriteringar, investeringar och förändrade arbetssätt. Detta avsnitt sammanfattar centrala hinder, framgångsfaktorer och prioriteringar framåt.

Ett betydande hinder i utvecklingsarbetet bedöms vara den befintliga systemmiljöns komplexitet och fragmentering. Historiskt uppbyggda lösningar och separata tekniska miljöer kan försvåra en sammanhållen datahantering och begränsa möjligheterna till integration, återanvändning och skalning. Detta kan i sin tur påverka förutsättningarna för att successivt etablera ett mer datadrivet arbetssätt.

Vidare innebär övergången till moderna tekniska plattformar och en gemensam utvecklings- och produktionsmiljö stora krav på både teknisk transformation och organisatorisk anpassning. Utvecklingen och implementeringen av ett modernt datacenter och en modern teknisk infrastruktur är central för verksamhetsnytta, men kräver successiv implementering och noggrann avvägning mellan förnyelse och förvaltning av befintliga lösningar. Det fortsatta utvecklingsarbetet förutsätter att nya arbetssätt och nya tekniska plattformar successivt kan ersätta dagens produktionsätt – annars är risken stor att utvecklingen måste prioriteras ner till förmån för en stabil produktion med gamla system.

Kompetensförsörjning utgör en ytterligare utmaning. Efterfrågan på kompetens inom datahantering, avancerad analys, AI och IT-arkitektur är hög, samtidigt som konkurrensen om denna kompetens är stor. Det finns även behov av att stärka den bredare organisationens förmåga att arbeta datadrivet, vilket ställer krav på kontinuerlig kompetensutveckling och förändringsledning över tid.

Slutligen innebär användningen av AI och nya datakällor ökade krav på styrning, riskhantering och regelefterlevnad. Den snabba teknikutvecklingen, i kombination med framväxande regelverk, ställer krav på kontinuerlig anpassning av arbetssätt och kontrollstrukturer.

Framgångsfaktorer

En avgörande framgångsfaktor för den fortsatta utvecklingen är en stärkt datastyrning som ger långsiktig riktning mot en mer datadriven verksamhet.

Även i avsaknad av en formellt fastställd datastrategi ger SCB:s övergripande strategi, i kombination med dataavdelningens mål och etablerade arkitekturprinciper för data, en samlad och styrande inriktning för utvecklingsarbetet. Utredningen *SCB:s roll för större samhällsnytta - delrapport 2* (SCB, 2026) framhåller arkitekturprinciperna som särskilt vägledande för att säkerställa långsiktighet, koordination och verksamhetsnytta.

Utvecklingen av en gemensam teknisk utvecklings- och produktionsmiljö är en annan avgörande faktor. Genom att etablera moderna tekniska plattformar och ett moderniserat datacenter skapas möjligheter för standardisering, skalbarhet och effektiv användning av data och AI. Detta möjliggör också ett mer enhetligt arbetssätt och ökad återanvändning av lösningar.

Den stegvisa uppbyggnaden av kompetens, exempelvis genom etableringen av gruppen för ML och arbetet med gemensamma metoder och processer, bidrar till att skapa en stabil grund för vidare utveckling. Samtidigt stärker samverkan, – både internt och externt, inklusive internationella samarbeten, – SCB:s förmåga att ta tillvara erfarenheter och lösningar som utvecklas i andra sammanhang.

En ytterligare framgångsfaktor är integreringen av styrning, etik, säkerhet och riskhantering i utvecklingsarbetet. Detta bidrar till att skapa tillit och möjliggör en långsiktigt hållbar användning av data och AI.

Prioriteringar framåt

Det fortsatta arbetet fokuserar på att realisera målbilden för bearbetning och analys genom att vidareutveckla den gemensamma tekniska miljön och successivt konsolidera befintliga system och arbetssätt.

En central prioritering är att etablera moderna, skalbara tekniska plattformar och ett moderniserat datacenter som stödjer verksamhetsutvecklingen, exempelvis skriptbaserad bearbetning, automatisering och användning av AI i statistikproduktionen. Arbetet kan successivt potentiellt stärka effektivitet, kvalitet och flexibilitet, men förutsätter långsiktiga organisatoriska och finansiella villkor för investeringar och hållbart genomförande.

Vidare behöver arbetet med standardisering och interoperabilitet intensifieras, både internt och i samverkan med andra aktörer. Detta är en förutsättning för att möjliggöra effektiv datadelning, återanvändning och integration av nya datakällor samt för att stärka förmågan till sammanhållen och skalbar informationshantering.

Kompetensutveckling och förändringsledning är också centrala prioriteringar. Vi behöver fortsätta att stärka specialistkompetens inom data och AI, samtidigt som hela organisationens förmåga att arbeta datadrivet utvecklas. Detta ställer krav på kontinuerlig kompetensuppbyggnad, samverkan och ett långsiktigt förändringsarbete i hela verksamheten.

SCB kommer att fortsätta utveckla styrning och arbetssätt för en ansvarsfull användning av data och AI, inklusive anpassning till kommande regelverk. Detta innefattar att vidareutveckla riskhantering, transparens och kontrollmekanismer, i syfte att säkerställa att utvecklingen sker på ett säkert, etiskt och effektivt sätt samt att nya tekniska förmågor kan integreras på ett hållbart och verksamhetsanpassat sätt.

Avslutande bedömning

Data är grunden i SCB:s datadrivna arbetssätt. AI och annan ny teknik, i kombination med utvecklade arbetssätt, rätt kompetens och moderna tekniska plattformar, möjliggör att denna potential kan omsättas i praktiken. För en långsiktigt hållbar utveckling krävs samtidigt ett tydligt fokus på säkerhet, datakvalitet, dataskydd och tillit. Sammantaget skapar detta förutsättningar för en modern, effektiv och ansvarsfull statistikproduktion.

Referenser

SCB (2024:1): Råd och rutiner vid AI-användning (MS Copilot), internt stödjande dokument.

SCB (2024:2): Råd och rutiner vid AI-användning (effektiv promptning), internt stödjande dokument. SCB (2025:1): Riktlinjer för AI på SCB, internt styrande dokument.

SCB (2024:3): SCB:s budgetunderlag 2025-2027

SCB (2025:1): Remissyttrande på AI-kommissionens färdplan, SOU 2025:12, dnr SCB2025/243.

SCB (2025:2): SCB:s arbete med AI, Rapportering enligt regleringsbrev, dnr SCB2025/421

SCB (2025:3): SCB:s roll för större samhällsnytta, Fokus på dataförvaltning – delrapport 1 2025, dnr SCB2025/150.

SCB (2025:4): SCB:s AI-policy, dnr SCB2025/955.

SCB (2026) SCB:s roll för större samhällsnytta, Fokus på datahantering och datakvalitet – delrapport 2 2026, dnr SCB2025/150.

Digg (2025): Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering – om data och AI, [dnr 2024-7510](#).

